RIFAT ILGAZ

ŞİİRLER 1983

Kulağımız Kirişte

...

Ne denli kalın kafalı,
Ne denli dar görüşlüymüşüz ki
Öğrenelim diye insanı iyice
Kıymışız binlercesine acımadan.

...

çınar

RİFAT ILGAZ
ŞİİRLER 1983
Kulağımız Kirişte

Rıfat Ilgaz, 7 Mayıs 1911'de Cide'de doğdu. 1930 yılında Kastamonu Muallim Mektebini bitirdikten sonra altı yıl ilkokul öğretmenliği yaptı. 1938'de Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümünden mezun oldu. Bir süre Türkçe öğretmeni olarak çalıştı. *Sınıf* (1944) adlı ikinci şiir kitabının sıkıyönetim kararıyla toplatılmasından sonra altı aya hüküm giydi. Daha sonra *Markopaşa* başta olmak üzere çeşitli dergilerde çıkan yazıları ve yayımlanan kitapları nedeniyle yaşamının çeşitli evrelerinde birçok kovuşturmaya uğradı ve değişen sürelerle tutuklu kaldı. 1947'de öğretmenlikten çıkarılınca hayatını öykü, roman, tiyatro oyunu ve gazetelerde köşe yazıları yazarak kazandı. 1974'de *Yenigün* gazetesinden emekli oldu. 7 Temmuz 1993'te İstanbul'da öldü.

Ilgaz birçok yazınsal türde eserler verdi. İlk şiirleri Kastamonu'da yayımlanan *Nazikter* ve *Açıksöz* gazetelerinde çıktı (1927). 1940'lı yıllara kadar çeşitli gazetelerde ve edebiyat dergilerinde yayımlanan, kitaplarına almadığı romantik şiirler yazdı. İkinci Dünya Savaşı yıllarında toplumcu-gerçekçi şiire yöneldi. "Halktan kişilerin, basit insanların yaşamı"nı konu edinen şiirler aracılığıyla "geniş bir kitlenin, bir insanlığın dertleri"ni anlattığı *Yarenlik* adlı ilk şiir kitabı 1943'te yayımlandı. Ardından *Sınıf* (1944), *Yaşadıkça* (1948), *Devam* (1953), *Üsküdar'da Sabah Oldu* (1954), *Soluk Soluğa* (1962), *Karakılçık* (1969), *Uzak Değil* (1971), *Güvercinim Uyur mu?* (1974), *Kulağımız Kirişte* (1983) ve *Ocak Katırı Alagöz* (1987) geldi. Ilgaz, diyalektik bir bakış açısı, mizahi bir yaklaşım ve yergici bir dille içinde yaşadığı toplumsal gerçekliği bütün çıplaklığı ve acılığıyla göstermeyi, giderek yeni anlamlar, yeni gerçeklikler yaratarak varolan düzeni değiştirmeyi hedefleyen şiirlerine yansıyan toplumcu dünya görüşünü 1950'li yıllarda yazmaya başladığı öykü ve romanlarına da taşıdı. "Kopyanın, ezberin ve uydurma saygının" yergisini yapan *Hababam Sınıfı* (1957), "1944'lerin İstanbulunda, Alman faşizminin azgınlaştığı, dünyayı ateşe verdiği ve savaş tehlikesinin her an kapımızı çaldığı ağır koşullarda kararmış İstanbul sokaklarında" polisten kaçan devrimci bir öğretmenin öyküsünü anlatan -1990'da sinema filmi de çekilen- *Karartma Geceleri* (1974), Ilgaz'ın çocukluk yıllarını, Kurtuluş Savaşından 1950'ye kadar olan tarihsel dönemi anlattığı özyaşamöyküsel romanı *Sarı Yazma* (1976) ve *Bacaksız* dizisinden çıkan çocuk romanları en tanınmış yapıtları arasındadır.

Ocak Katırı Alagöz ile 1987 Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülüne değer görülen Rıfat Ilgaz, *Yıldız Karayel* ile 1982 Madaralı Roman Ödülünü ve 1982 Orhan Kemal Roman Armağanını aldı.

(Rıfat Ilgaz'ın yaşamı ve yapıtları hakkında daha ayrıntılı bilgi için yazarın *Yokuş Yukarı* adlı anı kitabı ile *Sarı Yazma* [12. Baskı, Çınar, 2008] adlı romanına; Asım Bezirci'nin *Rıfat Ilgaz* [4. Baskı, Çınar, 1997], Mehmet Saydur'un *Biz de Yaşadık: Dünden Bugüne Rıfat Ilgaz* [Çınar, 1998] adlı çalışmalarına ve *Rıfat Ilgaz Sempozyumu* [Çınar, 2007] başlığını taşıyan derleme kitaba bakılabilir.)

Rıfat Ilgaz

Kulağımız Kirişte

1983

Çınar
İstanbul
2015

Kulağımız Kirişte
Rıfat Ilgaz

7. Baskı: Kasım 2015

Kapak Tasarım: Faruk Güney
Yayına Hazırlayan: Cemal Şenal
Baskı: GD Ofset Matbaacılık ve Tic. San. A.Ş.
OSB Deposite İş Mrk. A-5 Blok Kat:4 No:407
İkitelli-Başakşehir-İSTANBUL
Telefon: (0212) 671 91 00
Matbaa Sertifka No: 32211

ISBN: 978-975-348-023-9

© Çınar Yayınları, 1997
Tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Çınar Yayıncılık Reklamcılık Ajans ve Danışmanlık Ltd. Şti.
Batıköy Mah. Mustafa Kemal Bulvarı Marine Park Evleri No: 25-A6
Mimaroba - Büyükçekmece / İstanbul
Yayıncı Sertifika No: 11084
Telefon: (0212) 528 71 40 • Faks: (0212) 528 71 43
cinar@cinaryayincilik.com.tr

İçindekiler

Kulağımız Kirişte • 7
Barok Sarısı • 12
Sarı Yazmalı • 17
Defneler Ölmez • 23
Talimlerimiz • 27
Bunca Yüzyıldır • 35
Sen Bu Çerçevede • 39
Yakınmıyoruz • 45
Yedi Canlı Olmak • 50
Kaç Para Eder • 56
Bomboşsan • 59
Kısalar, Köseler • 62
Uçurtma • 66
Çember • 68
Evcilik • 70
Benim Güzel Yavrum • 72
Ne Kuş, Ne Böcek • 74
Ormanız Biz • 77
Bilmeyecekler • 79

Kulağımız Kirişte

Yaşlılar adına konuşmanın tam zamanı
Kütükte yaşı yetmişlerin arasındayım.
Bir tekerlemenin çağrışımında
İnanıvermeyin işimin bittiğine.
Ne var ki dertlerimiz, tasalarımız artıyor,
Yaş ilerledikçe.

Biz yaşlılar türlü nedenlerden
Kuşlarla birlikte uyanmak zorundayız.
Saksıdaki karanfil bakım ister.
Tüm çiçekler, ağaçlar, parklar,
Yollar, köprüler bakım ister.
Balıkçı barınağı, barınaktaki gemiler,
Gün doğmadan deniz fenerimiz,
Kıyılarımız, gökyüzü, bulutlar,
Bir uçtan bir uca esen rüzgâr...

Bütün gün gözümüz üzerlerinde olmalı.
Bu arada torun torba, çocuklarımız,
Martılarla birlikte çoğalan...
Onlar da bakım ister kuşkusuz.
Erken de kalksak, alacakaranlıkta
Hangi birine yetişebiliriz ki...

Biz yaşlılar için en önemlisi
Kuzeyden esen nemli rüzgârlar,
Karayel de önemli, gündoğrusu da...
Raporlar yazılmalı, hava raporları,
Soğuk, sıcak tüm dalgalar, akımlar,
Alçak basınç, radyolarda, yüksek basınç,
Güneyden esen yellerle birlikte
Sisli, puslu havalar da duyurulmalı.

Yaşlandıkça azıyor romatizmalarımız,
Bir günümüz bir günümüze uymuyor,
Artıyor ağrılarımız, sızılarımız...
Kapıya kim vuracak belli olmaz,
Kulağımız kirişte olmalı.

(Ekim, 1981)

Barok Sarısı

Poyraza dönük bir yamacında Gideros'un
Görmüş geçirmiş bir barok çalısı kar altında,
Karayelde dal dal titreşir durur.
Çağların derinliğinde kökleri
Düşünür geçmişi -yalnız değildir-

Kalyon kalyon uygarlıklar geçer önünden,
Allı pullu bandıralar yansır sulara,
Venedikli kadırgalar, Ceneviz barkaları,
Ambarları altın gümüş baharat,
Pontus korsanları pupa yelken...
Tüm çağlar sayfa sayfa belleğindedir.

Şimdi bir temmuz güneşidir özlediği,
Temmuz güneşinde alev alev bir sarı,
Bir sarı ki uzak adalardan kaçırılma,
Serçelerle dal uçlarında cıvıldaşan,
Böylesine bir sarıdır özlemini çektiği...

Gideros kıyılarında yoksul bir barok çalısı,
Günü geldi mi mutlu bir barok çiçeğidir,
Bağnaz martıların çığlıklarında
Düşer sarıların en ateşlisi yüreğine
Orda sarıların en yiğidiyle birleşir.

Şu durmadan değişen evrende
Ölümsüz bir yaratı bırakmak değil mi amacımız,
Sözgelişi kalıcı bir ürün?
Barok sarısı mı yaratmak istediğimiz,
Gideroslu bir kadının tutkusuyla en azdan
Bir sarı yazmada sürdürebilmeliyiz.

Sarı Yazmalı

Ya dertlisin, ya sevdalı...
Eşsiz kalmış keklik misin?
Uçamazsın, sekemezsin.
Alan almış, satan satmış
Beşik kertmesi başın bağlı
Başını alıp gidemezsin!

Yavru kuşum, bu sendeki güzellik
Başlık mıdır, harçlık mıdır babana!
Değerini biçen biçmiş
Kız evlatsın, eğeceksin boynunu
Şerbetini içen içmiş
Davul zurna gideceksin yabana!

Gelin değil yoz tarlada ırgatsın,
Kadın değil, ana değil, kul, köle.
Kargacaklım, Aybasanlım, Malyaslım,
Babandan mı miras sana bu çile?
Bir çile ki soydan soya,
Bir acı ki anadan kıza.
Yârin gider gurbet ele bekle dur.
Kiminin künyesi Kore'den gelir,
Kiminin mektubu Alamanya'dan,
Kuşun kanadında gelir, okunur.

Bir gece yarısı çalınır kapın
Alıp götürürler erkeğini,
Kaçak mıdır, kaçakçı mı bilmezsin.
Yüreğine kızgın hançer sokulur.
Uyku girmez kalan[1] yaşlı gözüne
Gökte misin, yerde misin
Bekleyişin ezgi olur, açılır,
Türkü olur yaprak yaprak dökülür:
"Pencerelerde perde misin?"

1 Kalan (Galan): Artık

Karakışta limon fidesi gibi
Isıtırsın yetimini koynunda.
Boynu bükük büyütürsün yavrunu.
Avucu kınalı, gözü sürmeli,
Tabanı nasırlı, eli kazmalı,
Kara toprak ellerinde un ufak...
Ellerinde bir tek tohum
Dolu dolu, sarı sarı bir başak!

Al paçalıklı, sırtı küfeli,
Başı çifte çifte sarı yazmalı
Siler gibi alınterini çevrene
Bu karayazıyı alnından silip
Kendi özyazını, kendin yazmalı!

(Cide, 1978)

Defneler Ölmez

Defne Ilgaz'a

Bir mevsim var ki üşütür yeşilliğimi
Ben geceyle gündüzü bilirim yılları değil.
Ölümsüzlüğü getirdim kıyılarınıza
Düşlerimde hep uzak denizler... Kıyılar...
Gidemem, bağlıyım toprağıma.

Dalımla yaprağımla, ben
Bir savaş simgesiyim oysa
İnsan kardeşlerimin gözünde!
Utkular düşleyen başlar için
Bir çelenk!

Savaşlar, soykırımlar gördük,
İskenderler, Sezarlar,
Ne atlar kaldı onlardan, ne meydanlar...
Gittiler, yıkılıp birer birer,
Biz kaldık.
En kıraç topraklarda tutunduk,
Biz defneler.

Dal kırılır, yaprak dökülür
Ölür mü acılara katlanmasını bilenler,
Direnenler tüm kırımlara karşı...
Ölmez sevgiden yana olanlar
Defneler ölmez!

(Cide, 1978)

Talimlerimiz [1]

Süresizdi yaşamalar,
Dar zamanlar içinde coşkulu.
Vakit yoktu göz ucuyla bakmaya
Yaprağa yemişe giderayak.
Koparmaya el değmiyordu ölümden,
Açılıp saçıladursun dalında meyva.

1 Talim: Cidelilerce defneye verilen ad.

Oysa mersinler, biledinler, barok çiçekleri,
Birlikte yaşamanın sevincindeydiler,
Talim dalı, zeytin dalı sarmaş dolaş...
Ölüm çağrıları kapılarda,
Davullarla duyurulan kara haber savaştı.
Sevişme bir törendi, ayrılıklar için,
Dul gelinlerdi geride bırakılanlar...
Solanlar gün görmeden,
Boy atmadan büyüyen oğlanlar...

Karasabanın demiri paslı,
Sürülerdi gün günden azalan,
Arılar kovansız,
Genç kadınlar tarlalarca yoz,
Sarı yazmalar soluk,
Baltalar duvarda asılı...

Savaştı türkülerimizi yakıp kavuran,
Kurşun gibi işleyen, ciğerlerimize.
Açlık bi yandan,
Verem, sıtma, frengi bi yandan,
Erkeksizlik, evlat acısı...

Settülbahir, Arıburnu, Çanakkale...
Çanakkale'de dişe diş savaşan
Yanı kılıçlı bir küçük zabit...
Bir kahraman... Benim gözümde.
Bir tarihti, kendi eliyle yazdığı,
Bir yitik coğrafya desem de olur,
Sınırları kendi eliyle çizilen...
Sina Çölü, Musul, Kerkük, Hamedan.

Bir uçtan bir uca Bağdat Hattı,
Bağdat Hattında bir özel tren,
Trende İstanbul kadar büyük paşalar,
Enver Paşalar, Cemal Paşalar,
Golç Paşa, Sanders Paşa, Falkenhayn...
Her zaman her yerde her şeyin üstünde
Doyçland Doyçland...
Basamaklarda bizimkiler, sömürge subayları
Küçük zabitimizse "Ey Gaziler"i tutturur
Çöllerde yayan yapıldak.

Şimdi anımsıyorum uzun boyluydu ağabeyim,
İlk kezdi görüşüm Çanakkale dönüşü
Pırıl pırıldı ceketinin düğmeleri
-Kucağına beni almıştı da biliyorum-
Gerçekten de belindeydi kılıcı,
Sırmalı bir de kalpağı vardı
-Kurtuluş Savaşının kara kalpağı değildi-
Görüş o görüş!

Bir resim kalmıştı ondan konsolun gözünde
-Aramalarda götürülmüş olmalı-
Kim bilir nerelerdedir kılıcı?
Aynalı Çarşıda değilse, Çanakkale içinde,
İstanbul'da Kapalıçarşı'dadır.

Şurada, Yalı'ya giden sokaktaydı evimiz.
Düşlerinin çıkmazında yorgun,
Çatısını zor taşımakta şimdi!
Bir anı, o mutlu günlerden:
Bahçesinde zerdali dalları...

Anılarda üreyip çoğaladursunlar,
Dönmedi gidenlerin hiçbiri...
Yitirilmiş savaşlardan kalma
Ceviz sandıklarda paslı madalyalar...
Bağlarımız bu yüzden bakımsız,
Bu yüzden zeytinlerimiz yabanıl
Ormanlara çekildikleri doğrudur.
Gelgelelim talimler bizim talimlerimiz
Yaz kış dökülmeyen yapraklarıyla evcil
Gelecek çağların utkularını şimdiden
Birlikte yaşamaktayız.

(Cide, 1977)

Bunca Yüzyıldır

Biz uygarız haaa!..
Biz, diyorsam... Yanlış anlaşılmasın,
Bir Türk olarak söylemiyorum
Türklük adına değil, konuşmam...
Hem ne haddime,
Bu işin tapusunu taşıyanlar var cebinde.
Aman yanlış anlaşılmasın,
Biz, diyorsam...
Dünyalılar adına konuşuyorum,
Biraz da insan olaraktan,
Biz diyorum, biz uygarız haaa!..

Kuşkuluyum durumumuzdan doğrusu,
Uygarlıkta nerelerdeyiz,
Kaç karış ilerde?
Öyle ya bunca çaba
Bir düzey tutturabilmek içindir,
Bir amaca ulaşmak için olsa olsa.
Soruyorum, nereye vardık,
Arpa boyu yol alabildik mi?
Hangi düzeydeyiz uygarlıkta?
Hele bir göz atalım özgeçmişimize
Neler yapmışız bu uğurda,
Neler başarmışız insan olarak?

Taş dönemi, kazma, balta
Tunç dönemi, demir dönemi,
Kılınç kalkan, top tüfek...
Daha da önemlisi
Uzayda perendeler ata ata
Füzeler çağına girmek...
Bütün bunlara izninizle
Vurduk mu yaldızını sanatın,
Uygarlığın görevi tamam!
Tüm bu çabalar, sözümona,
İnsan olmamız içindir,
Uygarlık bi yana!..

Ne denli kalın kafalı,
Ne denli dar görüşlüymüşüz ki
Öğrenelim diye insanı iyice
Kıymışız binlercesine acımadan.
Yetmiyormuş gibi,
Tüm ezilmişlere yıkmışız
Bu kırımların suçunu bir de...
Ne insanmışız, değil mi?
Tüh be!

Sen Bu Çerçevede

Kim çekmişse çekmiş bu resmini.
Kendinden de renkler katmış çekerken.
Daha çok doğa koymuş içine,
Deniz koymuş, yosun koymuş.
Yüzün deniz mavisi,
Gözlerin yosun yeşili!

Hele bu dut ağacından çerçeve...
Her bakışımda şaşırtan beni
Becerisi değil de yapanın,
Beğenisidir daha çok,
Sana giden ağacı bilmesi...
En dillisini seçmiş doğrusu,
Dut da sözlü ağaçtır haaa!..
Mavilerinle, yeşillerinle,
Daha bir başka duruyorsun içinde...
Çerçevene çok yakışıyorsun,
Yalnızlığıma uyduğun gibi...

Neresinden başlayayım,
Çerçeveyle bütünleşen resminin?
Senin güzelliğini mi öveyim önce,
Esintili, deniz gibi değişkenliğini mi?
Tutup bu kıyılarda resmini çekenin
Sanatını mı dile getireyim,
Yoksa yaratıcısını mı çerçevenin?
Bakışlarımdadır diye anlamın tümü
Yalnızlığımla mı övüneyim?

Hep bu aylarda... Hava birden karardı da
Bir poyraz koptu mu Balıkkayası'ndan,
Sökülür gider içimdeki tüm ağrılar
Poyraz da sağlam havadır haaa!..

Hiç şaşmaz kardır arkası...
Seni alır da karşıma, yosun yeşili
Gözlerine dalar giderim.
Yitirdiklerimi ararım maviliğinde.

Yollar, beller kapalıdır artık,
Deniz bile kar altındadır.
Gemiler barınakta çifte demirli...
Ne akım, ne yüksek gerilim,
Kenti saran karanlık, kar altında...
Bir tek mumdur seni diriltip yaşatan
Yetiş benim düş gücüm, göster kendini!

Çarmıha gerilmiş gibisin karşımda
İsa mısın, Meryem mi, belli değil...
Ben miyim, dört duvarla kuşatılan,
Sen misin düşünen, Şevki Ustanın çerçevesinde?
Düşlerim mi, yaşamım mı,
Şu eriyen mum ışığında!..

(Cide-Avcılar, 1979-1983)

Yakınmıyoruz

Karakışta
Karlı dağlardan aşıp
Karşı köye okula giden çocuk,
Sakın bu yorgun delikanlı olmasın?
Hani azığı belinde yalınayak
Uzunyazı'da sığır güden?..

Kim bıçakla kazır gibi
Kazımış içinden acımayı
Kim silmiş sevgiyi yüreğinden?

O değilse bir başkası,
Terme Çayında çimen.
Sıskası, sıtmalısı değil de
Bir gözünü kısıp da hani
Nişan alır gibi bakan çocuk?
Gün boyu derede bükte
Kışın ahır sekisinde yatan,
Tarlada tapanda yazın,
Çeltikte, mısırda, tütünde...

Dalına basılınca gözü pek,
Kayalar gibi acımasız...
Sertliği bir yana
Dağkeçisi kadar da çekingen...
Elindeki yavan ekmekten utanır,
Gizler küçüğünden,
Büyüklere sigarayla görünse
Yerin dibine geçer...
Bir üveyik kadar ürkek...
Köydeki değilse kentteki,
Yan tutmanın esrikliğinde
Aç susuz
Stad kapılarında bekleyen.

Senin çocuğun değilse eğer,
Benim çocuğum.
Ölen değilse, öldüren!

Bir görevin vardı öğretmenim,
Kim unutturdu sana?
Öğütler verirdin kaşların çatık
Hiçbiri işlemedi mi onların yüreğine?
Söyle öğütler mi, öğretmenim,
Yoksa kurşunlar mı etkili?

Babalar, dayılar, amcalar,
Siz anneler, teyzeler, ablalar,
Çok mu önemliydi günlük işleriniz,
Hani çok severdiniz çocukları?

Yakınmıyoruz, yanlış anlaşılmasın,
Size söylüyorum, sayın senatörler!
Hiç gerek yok böyle alınmanıza,
Kınamıyoruz da...
Suçun tümü bizim olmalı,
Seçip getirmedik mi sizleri başımıza,
Ey para sayar gibi rahat konuşanlar!..

(Cide, 1978)

Yedi Canlı Olmak

Arada bir düşündüğüm oluyor:
Var mıyım, yok muyum ben de,
Bu yeryüzünde?

Baki Hocamızın söylediği gibi
Kabuğumdan sıyrılıp
Hakka yönelmediğime göre henüz
Sedef-i şerifimin içindeyim demektir
Yaşayıp gidiyorum, sizin anlayacağınız!

Nasıl mı yaşıyorum?
Bu da mı sorun!
Yaşıyorum ya siz ona bakın!
Gençken bir şiirimde,
"İş doğmakta değil!" demiştim,
"Gelmişken yaşamakta!"

Dekart gibi düşünüp
Dekart gibi konuşursam eğer:
“Yaşıyorum...” Eee şu halde?
Canım anlayıverin gerisini,
Hiç kuşkunuz olmasın ki, “Varım!”

Onun gibi de değil, açıkçası
Ben var olmak için yaşıyorum.
Bırakın düpedüz yaşamayı
Yaşamak için geceli gündüzlü
Direniyorum üstelik!

Çare yok,
Tüm acılara direneceksin önce
Daha çok,
Acınmalara direneceksin, iki,
Yokluğa, yoksunluğa... Üüüç!
Güler yüz göstermeyeceksin
Yüzüne gülenlere, dört!

En önemlisi
Ezenlere karşı direneceksin, beş!
Ezilenlerin yanıp yakınmalarına!
Etti mi altı!
Yedincisi mi, can yoldaşım,
Övgülere direneceksin,
Seni göklere çıkaran övgülere!
Ayakların bir kesildi mi yerden
İşte asıl o zaman,
Sedef-i şerifini terk ettin demektir!

Kolay değil, yaşamak!
Saati geldi mi, can yoldaşım,
Canını dişine takıp
Soluk almak için bile direneceksin!

Kaç Para Eder

Arıyorsun yıllardır...
Oysa ellerindeydi aradığın,
Yirmisini yeni sürüyordun!
Nerden bileceksin, değil mi,
Gençlik işte!

Şişe sattığın günlerdi,
El kantarında gazete sattığın günler...
Topu topu üç bardak şarap ederdi,
Ayaküstü içilecek,
Bir paket de Yenice.

Ne gazeteler para ediyor şimdi,
Ne de boş şişeler...
Etse de kulak asma!
Ayakta bile dikilemezsin
Koltuk meyhanelerinde.
Kaç para eder!

(Avcılar, 1983)

Bomboşsan

Tek başınasın alacakaranlıkta
Bilmiyorsun, gün ortasında mısın,
Gecenin bir yarısında mı?..
Yapayalnızsın işte!..
Bir ampul sallanır durur çıplak,
Işığı kendine yetmez...

Bomboşsan,
İçini ısıtacak güçte değilsen,
Tükenmişse yüreğindeki ateş
Vurur çenelerin
Ya soğuktan, ya korkudan...

Kimseler yoksa arkanda eğer
Tek başınaysan...
Çıplak bir ampul o zaman
Sallanır durur tepende.
Eritilmiş bir kurşundur
Saat başı damlayan...

Kısalar, Köseler

Gelmişler de bir araya
Ermişler, ermemişler,
İşlerini yoluna koymak için
Sırt sırta direnişe geçmişler.
Sırtüstü gidince de,
Düşmez kalkmaz
Bir hacıyatmaz, demişler.

Yeni baştan
Geçebilmek için direnişe
Bir fırın ekmek yiyedursunlar
Bu arada
Yüceltmek isteyenler ünlerini
Güçlerini çenelerine verip
Korkağa çıkarmışlar adımızı.

Öyle ya,
Biz korksak onlar yüreklenecekler...
Eee bu da bir avuntu,
Bu da bir umut!
Ama ne yapsın Sultan Mahmut!
Zaman durmuyor ki durduğu yerde...
Şu ırmaklar var ya, şu akarsular
Neden tersine akmakta?

Bakıyoruz, kısırlar daha kısır
Sinsiler daha sinsi.
Cüceler, bücürler,
Küçükler, daha da küçük...
Ah hele onlar,
Yaşamadan kimliklerini eskitenler!

(İstanbul, 1982)

Uçurtma

Çocuklarımız neleri sevmiyorlar ki...
Uçurtmayı seviyorlar sözgelişi,
Bir havalandı mı uçurtmaları
Daha da güzelleşiyorlar.
Maviliklerde gözleri
Özgürlüğü yaşıyorlar
Uçurtmalarla birlikte.

Koparıp da iplerini hele
Bir kurtuldular mı ellerinden,
Öylesine seviniyorlar ki,
Gidiş o gidiş, bile bile...

Kızalım mı umursamayışlarına?
Kendi yaşamlarını izliyorlar boşlukta.
Onlar da birer uçurtma değil mi?

Bizim de ne süslü uçurtmalarımız vardı,
Alıp başlarını gitmediler mi?
Gözümüzden bile esirgerdik
Hangi birinin ipi kaldı elimizde?

(1981)

Çember

Büyük kentlerde artık
Çocuklar çember çevirmiyorlar...
Yazık!

Sokaklar tıklım tıklım
Çocuklara yer yok ki çevirsinler
Ama büyüklerin altında dört teker
Bir gidip bir geliyorlar!

İş mi yaptıkları sanki!
Belki iş... Kim bilir,
Belki de gösteriş...

Nerde bu hoyratça dönen tekerlekler
Gösteriş için...
Nerde o başımızı döndüren
Şıkır şıkır çemberin güzelliği!

Evcilik

Küçüklerin en güzel yanı
-Evcilik oynarlarken izledim-
Korkmuyorlar gelin-güveyi olmaktan,
Ayaküstü evleniveriyorlar,
Evlerini bile dayayıp döşemeden.
Kim bilir,
Oyunu bile oyun diye oynamadıklarından!

Demek onlarda iç içe
Oyunla yaşam,
Düşle gerçek.

Bize gelince
Biz de evcilik oynuyoruz ama
Oyun olduğunu bile bile.

Gene de çok şey bekliyoruz evlilikten
Mutluluk bekliyoruz üstelik,
Bulduğumuzla da yetinmiyoruz ki!..

(1981)

Benim Güzel Yavrum

Ondan sonra, benim güzel yavrum,
Bir de oğlu varmış padişahın.
Senin gibi akıllı,
Senin gibi yürekli
Başı dik
Gözü pek,
Babasından daha güçlü,
Senin gibi...

Bakmış ki padişah,
Oğlu gün günden büyüyor,
Büyüyüp gelişiyor.
Şunu demek istiyorum,
Oğlu babasını geçiyor.

Padişah bu,
Bizim gibi sıradan baba değil ki
Anladın gerisini değil mi,
"Cellat!" demiş padişah,
"Uçurun başını!"
Demiş ama, benim güzel yavrum,
Dediğiylen kalmış!

(1981)

Ne Kuş, Ne Böcek

Kuşsunuz diyorlar, çocuklarım,
Bir kuşsunuz diyorlar size
Sığınacak kol arayan
Konacak dal arayan
Bir yavru kuş, türkülerde.

Telgrafın tellerine konarsınız
Ezgilere uymak için
Avcılar vurur sizi.
Yeşil başlı ördek olur
Kalırsınız çöllerde
Böyle bir kuş işte!..

Kuş değil ya çocuklarım,
Böcek bile olamazsınız!
Bunca yük, bunca borç
Omuzlarınıza vurulmuşken
Hem de doğar doğmaz...
Kanatlanamazsınız!
Uç uç böceğim deseler de
Annenizin alacağı pabuçları
Peşin peşin giydirseler de
Uçamazsınız, çocuklarım,
Bu gidişle!

(1981)

Ormanız Biz

Yaşayıp gidiyoruz bir arada
Meşe, çam, köknar, kayın...
Bırakın kirli kentlerinizi,
Biraz da aramızda yaşayın!

Varsın derinde olsun köklerimiz
Yükselmek için yarış bizde.
Görülmüş mü ağacın ağaca kıydığı,
Sevgiyle yaşamak barış bizde!

Mutluyuz birlikte yaşamaktan
Meşe, çam, köknar, kayın...
Sarılın toprağınıza bir çınar gibi
Bize de kendinize de kıymayın.

Ne demiş en büyük ozanımız
Neden kulak vermiyorsunuz sesine
Bir ağaç gibi hür yaşayın dememiş mi,
Ve bir orman gibi kardeşçesine?

Bilmeyecekler

Geride kalanlara ne bırakacağım,
Çocuklarıma,
Onların da çocuklarına?

Olsa olsa
Karadeniz'den payıma düşeni...
Beş on evlek yer gökyüzünden.
Ne vermek istedimse sağlığımda,
Ne veremedimse,
Gizlenip kaçışlardan...

Biliyorum bu yüzden
Yokluğumu çekmeyecekler,
Hep yaşıyormuşum gibi gelecek onlara,
Biraz ötelerde, uzaklarda.

Babamız diyecekler, dedemiz,
Dur durak bilmezdi,
Dert nedir, tasa nedir bilmezdi...

Neyi bildiğimi bilmeyecekler.

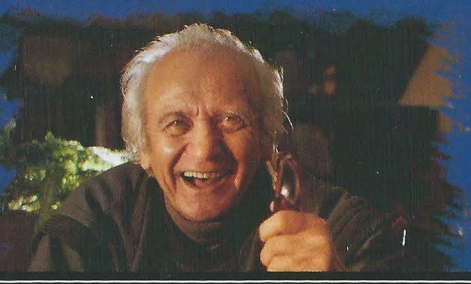
ATAKÖY:
Son Şiirim
19-XI-1991

Elim burne değsin,
Isıtayım üşüdüyse
Boşaşitmesin son sıcaklığım!

19-XI-1991

RIFAT ILGAZ

ŞİİRLER 1983

Kulağımız Kirişte

"Çağın gerçekleri, sorunları içinde tarihsel görevinin bilincine varması gereken bir şairin eylemi söz konusudur bugün. ...Her yeni çağ aşağıdan yukarıya doğru itilerle oluşup gelişirken, toplumla içli dışlı olması gereken şair de gerçekçiliğin yeni biçimlerini yaratmaya itilmektedir. Şair toplumu değiştirme, oluşturma çabası içinde kendisini de değiştirip oluşturacaktır. Bu gerçeği Brecht'le birlikte yineleyebiliriz:
'Her yeni çağ gerçekçiliğin yeni biçimini ortaya koymak zorundadır.'
Şairin amacı, bu gerçekleri öğrenmekle bitmiyor. Bunları yapıtına bilgi olarak koymak, şairi sanat dışı gereksiz çabalara götürür. O, bu gerçekleri içeriğine uygun bir biçim içinde yansıtmak zorundadır. Şair, coşku ve hayranlık yaratan kişidir. Bu coşku ve hayranlık, benzer koşullar içinde yaşayanlar arasında mümkündür. Bir şiirin etkileyici ödevi, bu koşulların içindekilerle yüz yüze geldi mi başlar. Bu bakımdan şair yan tutan kişi sayılır."

Rıfat Ilgaz

THG 723463 EBF
2016
THG 463 EBF

ISBN:978-975-348-023-9
9 789753 480239